

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus IV [i.e. IX]. De morosis delectationibus, desideriis, aliisque affectibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

sic & distributio communionis : aliud est de absolutione sacramentali, quæ se habet per modum sententiæ judicialis complentis iudicium, ideoque tot sunt distincta & completa iudicia sacramentalia, quot sunt absolutiones: oppositum tamen etiam est verè probabile, quia sicut est unum moraliter convivium quamvis plures in eo reficiantur, sic & videtur esse unum moraliter iudicium, quamvis in eodem plures rei absolvantur.

7. 5. Qui imprecatur vel desiderat eidem mala specie distincta, v. g. mortem spiritualem & temporalem, damnum in fama, fortunâ, corpore, committit plura peccata specie distincta intellige si desideret animo efficaci id est intendat vel proponat alteri ejusmodi mala inferre, vel desideret ab aliis inferri, nam qui tantum inefficaciter vult vel simpliciter sibi complacet in variis alterius malis, ordinariè tantum committit peccatum unius speciei, quia plerumque sibi

complacet in alterius malo quatenus alteri malum est, non autem ut tale malum est, ut dicitur *cas. seq.* Si gaudeas de malo distinctorum hominum, vel uno actu odisti tres homines, tot sunt peccata quot sunt personæ, quia singulos quasi distinctim afficit tua mala voluntas.

6. Si quis uno actu blasphemet in distinctis materiis, unum tantum peccatum admittit, sicut si quis uni eodem actu in distinctis materiis detrahat aut contumelietur *Dian. p. 3. t. 7. R. 163.* Idem est si quis uno actu dubitet vel neget tres articulos Fidei, quia tres veritates negatæ videntur moraliter uniri in eodem actu, qui ideo solum malus est, quia opponitur veracitati Dei revelantis: sicut qui uno actu jurat multa falsa, ideo unum peccatum tantum admittit, quia omnes istæ falsitates simul confirmantur eadem Dei auctoritate.

8.

C A S U S IX.

De morosis delectationibus, desideriis, aliisque pravis affectibus.

J Ason circa res turpes varias habuit cogitationes & affectus, 1. Semi-vel plenè deliberatos vel dubios: 2. Inefficaces. 3. Delectationes circa modum furti, raptus, adulterii. 4.-5. Desideria circa varia objecta, delectationes morosas, & gloriations de re illicita jam patrata. 6.-7. Desideria conditionata comedendi carnes, si non esset dies veneris, occidendi inimicum si esset iudex, fornicandi si non esset sacerdos. 8.-9. Delectationes carnales & merè spirituales de rebus veneris vel

R. D. Jansen Pars 1.

G

sponte

sponte curiositatis, otii, & studii gratia assumit, vel naturaliter exurgentibus non resistit. 10. Cogitationes turpes aut morosas delectationes putat non distinguere specie. 11. Uti nec desideria.

Pro resolut.

1. QUÆR. I. Quid circa affectus voluntatis in genere?

R. I. Processus practicus ad peccatum internum ordinariè fit hoc modo: primùm excitatur imaginatio rei delectabilis vel odibilis in phantasia, & inde per sympathiam potentiarum statim fit imaginatio ejusdem seu cogitatio in intellectu; secundò sequitur motus, seu affectio voluntatis, complacentia vel displicentia, delectatio, consensus. Qui motus aliquando sunt deliberati, si scilicet fiant cum perfecta cognitione, & advertentia intellectus ad honestatem vel inhonestatem actus; aliquando omninò sunt indeliberati, eò quòd præveniant omnem advertentiam intellectus ad honestatem vel malitiam, & hi nunquam sunt peccaminosi, vocanturque motus *primò primi*: motus *secundò primi* fiunt cum obscurâ, semiplenâ, & imperfectâ advertentiâ, ac deliberatione intellectus, qualis ferè est in semi-dormientibus, semi-ebriis, consternatis, vehementi passione occupatis &c. Ejusmodi motus non excedunt peccatum veniale, cum non sint perfectè liberi. Signa autem consensus imperfecti sunt 1. Si quis facilè potuerit exequi peccatum, & tamen non fuerit executus. 2. Si reflectens se super priorem actum sentiat in se tristitiam, aversionem, hor-

rorem, &c. secus si complacet, inhareat, acquiescat. 3. Si animum, & propositum firmum, sæpiùsque renovatum habeat nunquam peccandi mortaliter, vel non soleat ejusmodi peccata admittere, tunc enim in dubio poterit præsumere pro se, quia vix poterit voluntas consentire in objectum aliàs odio habitum, quin hoc intellectus plenè advertat.

R. II. Omnis affectus voluntatis vel est efficax, vel inefficax: efficax dicitur qui conjungitur cum voluntate, proposito, vel intentione exequendi id quod cogitatum est: inefficax est simplex complacentia seu delectatio in objecto cogitato absque voluntate illud exequendi: hæc delectatio dicitur morosa, non quod requirat moram temporis (uno enim momento perfici potest) sed quod voluntas post plenam advertentiam ei inmoretur, acquiescat; & consentiat.

R. III. Delectatio voluntatis potest esse triplex: 1. Circa ipsam cognitionem rei, quando motivum delectandi non est res cogitata, quam animus abhorret & detestatur, sed ipsa cognitio veritatis; ita delectatur Theologus, Angelus, imò Deus ipse in exactâ cognitione peccatorum etiam turpissimorum. 2. Circa modum operis mali, ut si quis rideat casum hominis ebrii, furtum artificiosum, raptum ingeniosum alienæ sponse; non quod revera gaudeat de casu, ebrietate, furto, vel raptu scemine: sed tantùm de modo, vel artificio de se non malo; in materiâ tamen lu-

bricâ

bricâ id valde est periculosum, cò quòd delectatio circa modum tunc facîle transeat in ipsum objectum ob nimiam naturâ vitiatâ in ejusmodi objecta propensionem; signum autem, quod quis non circa modum vel artificium turpis, v. g. cantilenæ, vel discursûs, sed circa rem ipsam delectetur, est, si idem modus, & artificium repertum in re honestâ eundem non oblectat. 3. Est delectatio circa ipsum objectum malum, ut si quis sibi complaceat in furto, fornicatione, mendacio &c. hæc delectatio, semper est mala, & pro qualitate objecti mortale vel veniale peccatum. *D. Th. I. 2. q. 74. a. 8.* & Ratio est, quod actus voluntatis specificentur ab objecto, ergo si objectum delectans sit mortaliter vel venialiter malum, etiam voluntaria delectatio erit talis.

4. 12. IV. Affectus efficax voluntatis habet omnem malitiam, quam cognoscitur habere objectum volitum, v. g. quis intendit, vel proponit furari rem sacram è loco sacro, admittit malitiam furti, & duplicis sacrilegii; qui seriò desiderat, concupiscit, vel intendit fornicari cum persona conjugata, consanguinea &c. præter fornicationem contrahit malitiam adulterii, incestûs &c. Ratio est quod affectus efficax tendat in rem prout à parte rei est consequibilis, vel factibilis, ergo attrahit totam malitiam, quæ objecto à parte rei inesse cognoscitur: idem est, si quis gaudeat, delectetur vel gloriatur de re illicitâ jam patratâ, ideòque non sufficit in confessione dicere, gavisus vel

g'loriatus fui de peccato olim commissò, sed debet exprimi species peccati de quo quis fuit gavisus vel gloriatus, dicendo v. g. gavisus vel gloriatus fui de adulterio, de incestu, de furto rei sacræ. Est *communis* cum *Sporer in Decal. t. 1, c. 6, num. 18.*; Dixi: de re illicita; nam si quis tantum gloriatur vel delectetur de modo vel artificio peccati præteriti, tenenda sunt quæ dixi *sup. num. 3.* Econtrâ affectus inefficax vel delectatio morosa non circa peccatum jam patratum, sed circa objectum delectabile prohibitum, tantum contrahit illam malitiam, à cujus delectabilitate voluntas movetur; potest autem fieri ut voluntas moveatur à delectabilitate, v. g. copulæ vel formositatis & non moveatur sed potius retrahatur à circumstantia matrimonii, consanguinitatis vel voti, quamvis cognoscat hanc in objecto reperiri, ideoque malitia talis circumstantiæ tunc non contrahitur, & in confessione sufficit dicere: semel me oblectavi in fornicatione cogitatâ; non exprimendo circumstantiam consanguinitatis; secus si ipsa circumstantia simul oblectasset. *Azor l. 4. c. 6. q. 3. Vasq. d. 112. Laym. hic c. 6. num. 15. La Croix L. 6. p. 2. num. 1024.* Circumstantia personæ peccantis semper refundit suam malitiam, etiam in actus simplicis complacentiæ vel delectationis morosæ, hinc religiosus oblectans se in cogitatione turpi semper admittit sacrilegium, quia ejusmodi circumstantia cohæret personæ peccanti, & exercitè saltem cognoscitur.

G 2

QUÆR.

QUÆR. II. Quid circa desideria conditionata rei illicitæ?

6. R. Jam dixi desideria absoluta & efficacia, id est, quæ sunt conjuncta cum voluntate vel proposito exequendi rem illicitam, attrahere omnem malitiam actûs exercendi: circa desideria affectûs & velleitates conditionatas tenenda sunt sequentia 1. Velle aliquid sub conditione auferente omnem malitiam actûs per intellectum propositi, non est peccatum saltem mortale, idque tam in prohibitis jure positivo, ut: *vellem hodie laborare si non esset dies festus; vellem comedere carnes, si non esset prohibitum*: sed etiam in iis quæ sunt jure naturæ prohibita, sed tamen in certo statu vel circumstantiis honesta, & licita, v. g. *vellem tollere alterius bovem, si Deus mihi eum donaret; vellem occidere furem si essem Judex; vellem habere proprium si non essem religiosus; vellem hanc cognoscere si essem ejus maritus* Vasq. d. 110. c. 2. Laym. num. 10. Ratio est quia ejusmodi objecta non desiderantur absolute & efficaciter, sed tantum in eo statu in quo sunt bona & honesta. Dixi: non esse saltem mortale, quia ejusmodi affectus plerumque sunt otiosi & venialiter mali & ut inquit Cajet. fatua & diabolica tentatio ad peccandum, idque vel maxime in materiâ luxuriæ, in quâ facile intercurrit actualis delectatio circa objectum turpe conditionatè volitum, quæ in non conjugatis semper est mortale. 2. Desideria conditionata & quæcunque velleitates sub con-
- 7.

ditione non auferente malitiam, v. g. *vellem comedere carnes, si haberem, si Superior non adesset &c.* in materia gravi semper sunt mortale: idem est si velleitas sit circa objectum in nulla circumstantiâ licitum, ut: *vellem adulterari, pejerare, blasphemare, si non esset prohibitum; vellem me vindicare si essem Judex vel magnus Princeps.* Ratio est, tum quod ejusmodi conditio malitiam reverà non auferat; tum quod hoc sit optare ut ordo & lex naturæ immutetur, quod pejus est, quam velle fornicari Laym. l. c. Si verò id non fiat ex affectu in rem ipsam, sed tantum animo manifestandi naturæ corruptæ propensionem, nisi lex eam coerceret, peccatum non est.

QUÆR. III. Quid in specie circa cogitationes, & affectus venereos?

8. R. I. Quamvis ex justâ causâ, v. g. animo studendi, docendi, dolendi licitum sit admittere speculationes vel cogitationes de rebus turpibus, præsertim si id fiat animo per orationem & firmum propositum præmunito, eas tamen admittere ex sola curiositate vel orio circa objecta valde turpia multum provocantia ad motus, vel delectationes turpes, est mortale ob periculum consensûs & complacentiæ, neque datur hic parvitas materiæ ut dicam cas. 11. n. 3. R. 2. Omnis voluntaria delectatio venerea est mortaliter mala, non tantum ea quæ fit in corpore cum commotione spirituum genitalium & vocatur carnalis; sed etiam merè spiritualis, quæ est in solâ voluntate circa objectum turpe absque

absque motu in corpore; est *communis* cum *S. Thom.* 1. 2. q. 74. a. 8. & Ratio est 1. quia delectatio sumit malitiam ab objecto, sed objectum est graviter malum, non enim hic datur parvitas materiae, ergo. 2. Quamvis in delectatione turpi merè spiritali per accidens non oriatur commotio turpis, tamen ponitur id quod de se est causativum talis motus, ergo peccatur mortaliter. 3. Si delectatio esset mortaliter mala tantum ratione commotionis, ergo si in delectatione circa fornicationem oriatur major commotio, quam in delectatione circa Sodomiam, majus peccatum erit delectari in fornicatione quam in Sodomia, quod est absolum à recta ratione. 4. 3. Qui advertit in se exurgere cogitationem, delectationem, affectum, vel motum turpem, tenetur ad minus elicere simplicem displicentiam, & cogitationes seu animum aliò divertere, & quamvis circa furtum & similia possit se fortè quis habere negativè, neque com- neque displicentiam elicendo; id tamen locum non habet in materia venerea. Ratio est, quod voluntas naturali inclinatione vehementissimè propendat in actus venereos; ergo circa eos sibi propositos non potest diu manere suspensa, & si non statim eliciat simplicem saltem displicentiam, vel animum ad alia divertat, erit periculum prolabendi in complacentiam, quale periculum non semper est in aliis materiis: nec sufficit, ut plures volunt, ejusmodi motus contemnere & in animi constantia confidere, nam non

apparet quomodo ejusmodi contemptus vel animi confidentia removeat omne consentiendi periculum, nisi eliciatur aliqua saltem displicentia & animus aliò convertatur; & talem animi conversionem ad alia praesertim grata sed honesta objecta esse tutissimum remedium contra tentationes luxuriae, docent omnes Ascetae, & ipsa experientia. Plerumque tamen non est obligatio ad remedia extraordinaria, disciplinae, cilicia, jejunia &c. quia tentationes plerumque vinci possunt per alia media, scilicet per dictam animi aversionem, per orationem, per repetita saepe proposita, occasionum fugam &c. Dixi *plerumque*, quia si periculum formalis consensus aliter tolli non possit, quævis media etiam durissima adhibenda forent, quia talis consensus est intrinsecè malus, ideoque ad eum præcavendum omnia possibile media erunt adhibenda. De actibus externis luxuriae dicam *cas. I. 1. num. 3. & 4.* Delectationes morosae turpes tunc specie distinguuntur, quando habent objecta in genere moris notabiliter distincta; hinc si semel delectatus es pollutione, semel fornicatione, semel Sodomiam, distinctas specie malitias contraxisti, quia hi actus habent objecta & delectabilitates diversas, ideo non satisfacis dicendo: ter delectavi me in objecto turpi, sed addere debes species infimas, semel in pollutione, semel in fornicatione, &c. Non tamen opus est exprimere commotionem genitalium si quæ secuta est, cum enim illa conaturaliter semper comitetur delectatio-

nem internam; satis intelligitur expressa delectatione internâ; e contra si sequatur tactus, pollutio, vel periculum pollutionis, hæc exprimi debent; quia cum hæc possint non sequi, non intelliguntur explicato solo actu interno. 5. Desideria turpiter aspiciendi, tangendi, osculandi, fornicandi distinguuntur specie non tantum à morosa delectatione de illis objectis, sed etiam singula ab invicem, quia tendunt in ista objecta prout à parte rei ponenda; sed si à parte rei po-

nerentur, distinguerentur specie, uti patet, ergo. Hinc non sufficit dicere in confessione: ter desideravi aliquid turpe, sed dicere debet: semel desideravi aspicere, semel tangere, semel fornicari; item si semel se oblectavit in fornicatione, & semel desideravit, male fatetur, si dicat se bis habuisse cogitationem turpem, sed dicere debet: semel oblectatus sum in fornicatione, & semel desideravi. Ex his patet resolutio Casus.

CASUS X.

De peccato mortali & veniali.

KRantius dubitat 1. *Quid sit mortale, veniale?* 2. *Qualiter mortale possit fieri veniale.* 3. *Quid de veniali, & parato vitare sola mortalia.* 4. 5. *Qualiter veniale per accidens fiat mortale; & quid de contemne rem præceptam velut levem, imprudenter impositam.* 6. *Quid de contemptu formali?* 7. *An sub mortali præcipi possit res levis?* 8. *Quid de religioso qui suo exemplo alios pertrahit ad fractionem disciplina.* Pro resolut.

1. QUÆR. I. Quid circa peccatum mortale?

R. *Sequentia.* 1. Certum est omnia peccata non esse æqualia, dicitur enim Joannis 19. *Qui me tradidit tibi, majus peccatum habet:* pariter

fide certum est dari peccata mortalia, nam homo per malitiam occidit animam suam. Sap. 26. *Stipendium peccati mors.* Rom. 6.

2. Mortale peccatum est, quod ob sui deformitatem solvit cum Deo amicitiam, mereturque pœnam æternam: vocatur mortale quia adfert animæ mortem spiritualem, tollendo scilicet gratiam sanctificantem, quæ est radix vitæ supernaturalis. Veniale non tollit amicitiam cum Deo, sed tantum imminuit fervorem charitatis, mereturque solum pœnam temporalem.

3. Utrumque potest esse tale vel ex genere suo, vel per accidens; mortale ex genere suo dicitur quod manens intra limites sui objecti, non transeundo ad aliam specie malitiam potest